

Geçen yıl Bakırlıtepe’de, TÜBİTAK Ulusal Gözlemevi’nde düzenlediğimiz I. Gökyüzü Gözlem Şenliği’ne katılanlar, Orion’un heybetli yükselişini, Jüpiter’in uydularını, Satürn’ün büyüleyici halkasını ve gökyüzünün daha pek çok gizemini burada keşfettiler. Bu yıl ise, Kapadokya’da, Ürgüp’teki peribacalarının gizem dolu görüntüsü altında buluşacağız. Bu kez, Jüpiter’in, Satürn’ün, Orion’un peşinden, belki de şimdiye dek hiç görmediğiniz “çıplaklığıyla” Ay’ın belirişini Mustafapaşa’da bulunan Golgoli tepesinin eteklerinde izleyeceğiz ...

II. Gökyüzü Gözlem Şenliği

Bilim ve Teknik dergisince düzenlenen I. Gökyüzü Gözlem Şenliği, geçen yıl 15-18 Ekim tarihleri arasında yapılmıştı. Ülkemizde ilk kez düzenlenen böylesi bir şenliğe katılmak için, 850 dolayında gökyüzü tutkunu başvurmuştu. Ne var ki yapılan gruplandırmada, özellikle 15 ve 18 Ekim tarihleri, birçok adaya uygun düşmedi. Sonunda ancak 450 dolayında katılımcıyla gerçekleştirildi şenlik. Antalya’da Bey Dağları üzerinde, 2550 m yükseklikteki Bakırlıtepe’nin -1°C’ye düşen sıcaklığında, rüzgârın kimi zamanlar olumsuz etkilerine ve dinlenme olanaklarının yetersizliğine karşın, tüm katılımcılar böylesi bir etkinlikten duydukları heyecanı şenlik sırasında ve sonrasında dile getirip bizimle paylaştılar. Bu ilk şenlikte katılımcılar, yalnızca olağanüstü bir gökyüzünü değil aynı zamanda Türkiye’nin en büyük teleskopunun bulunduğu TUG’u (TÜBİTAK Ulusal Gözlemevi) da görme fırsatını buldular. Kurucularının ağızından TUG’un etkileyici tarihçesini dinlediler ve uzman gözlemcilerin yarattığı şenlik ortamında, teleskoplarla yüzlerce ışık yılı ötedeki gök cisimlerini gözlediler. Yorucu; ama unutulmaz bir gece geçiren çoğu katılımcı, ayrılırken hem teşekkür ediyor hem de bir

sonraki şenliğin yerini ve zamanını soruyordu. Yılda bir kez oluşunu az buluyor, daha sık yapılmasını istiyorlardı.

Geçen yılki deneyimler ışığında, şenliğin daha erken bir tarihte yapılması gerektiği sonucuna vardık: 1-3 Ekim. Şenliğin yapılacağı yer de Antalya’ya göre katılımcıların daha rahat ulaşabilecekleri Ürgüp olarak belirlendi.

Yapılan görüşmelerde Ürgüp Belediye Başkanı Bekir Ödemiş, bu yer seçiminden çok memnun ol-

duklarını, kendilerinin de zaten benzer etkinlikler düzenlemek istediklerini belirtti.

İlk keşif çalışmalarımız Mustafapaşa dolaylarında yoğunlaştı. Ekibimizin bölgede yaptığı gezide, gerçekten de Mustafapaşa’da çok uygun gözlem alanları bulunduğu anlaşıldı; hatta bir gözlem alanı saptandı. Ne var ki gece yapılan keşifte, buranın ışık kirliliğinden etkilendiği ortaya çıktı. Ertesi günkü gezide birkaç yer daha belirlendi. Ama yeryüzü şekilleri, Mustafapaşa’nın bir türlü gidemediğimiz güneydoğu bölümünde daha uygun alanlar bulunabileceğini hissettiriyordu. Nitekim daha sonraki keşif gezisinde tahmin edilen bölgede aranılan gözlem alanı bulundu; Golgoli Tepesi’nin etekleri. Bekir Bey’le ve ardından da Mustafapaşa Belediye Başkanı Mustafa Özer’le yapılan görüşmelerden sonra şenliğin yapısı ortaya çıkmaya başladı; şenliğin merkezi Ürgüp olacak, gözlem Mustafapaşa’daki Golgoli Tepesi mevkiinde yapılacaktı.

Bugünlerde hem Ürgüp hem de Mustafapaşa belediyesi ellerindeki tüm olanakları seferber etmiş durumda. Onların da tıpkı bizim gibi tek bir amaçları var; konuklarına unutamayacakları bir şenlik yaşatmak.

Bu yılki şenliğe geçen yıldan daha yoğun bir katılım bekliyoruz. Eylül'ün ilk haftası içinde tüm katılımcılara, şenliğin programının bulunduğu ve Ürgüp'e gelirken yanlarında neleri getirmeleri gerektiğini anlatan ayrıntılı bir mektup gönderilecek. Ayın yirmisine değin eline böyle bir mektup geçmeyen katılımcılar, bu durumu telefon ya da faksla bize bildirebilir. Tüm katılımcılara Ürgüp'teki buluşma yerinde birer katılım belgesi ve dosya verilecek.

Gözlem şenliğinin yapılacağı gün havanın kapalı ya da yağışlı olması durumunda gözlem yapılamayacağından, o gecelik program iptal edilebilir. Havanın yalnızca kapalı olması yani herhangi bir yağış olmaması durumunda, program gökyüzü gözlemleri dışında uygulanacak. Gözlem yapılamaması durumunda, katılımcılara yalnızca ödedikleri katılım ücreti bir ay içinde geri ödenecek. Havanın gözlem için uygun olmayacağına birkaç gün öncesinden belli olması durumunda şenlik ertelenecek; bu durum katılımcılara telefon ya da faksla önceden bildirilecek.

Bilim ve Teknik dergisi yalnızca Ürgüp-Golgoli Tepesi-Ürgüp ulaşımından sorumlu olacak. Ürgüp'e ulaşım, yemek ve konaklama, katılımcıların yükümlülüğünde olacak. Bu konularda Ürgüp belediyesinin sağlayabileceği kimi kolaylıklar katılımcılara gönderilecek mektupta belirtilecek. Ürgüp'teki buluşma noktasına gelen katılımcılar gözlem zamanına değin Ürgüp belediyesinin sağlayacağı rehberler eşliğinde Ürgüp ve Mustafapaşa'yı gezebilecekler. Gözlem alanına kendi olanaklarıyla gelmek isteyenler için Ürgüp'ten itibaren yol boyunca tabelalar olacak. Ancak bu katılımcıla-

rın en geç 18:00'de gözlem yerinde olması gerekmektedir.

Şenlik kapsamındaki etkinlikler, standlar, saydam gösterileri, söyleşiler, seminerler ve gökyüzü gözlemleri olarak özetlenebilir. Gökyüzü gözlemlerin de, katılımcılar küçük gruplara ayrılarak her gruba en az bir uzmanla birlikte bir teleskop verilecek. Gruplar, uzmanların kılavuzluğunda gözlem yapacaklar. Gözlemler, ertesi sabah saat 02:00'ye değin sürecek. Belli aralıklarla molalar verilecek; yeme, içme ve öteki gereksinimleri karşılanacak.

Gözleme Çıkarken

Gökyüzü gözlemleri, açık havada ve geceleri yapıldığından, üşümek için bazı önlemler almak gerekir. Şenlik kapsamında gerçekleştirilecek etkinlikler gece boyuca süreceğinden ve tümüyle açık havada gerçekleştirileceğinden bu önlemlerin önemi büyük. İstatistiklere göre, Ekim ayında Ürgüp'ün karanlık saatlerdeki sıcaklık ortalaması 6-7°C'dir. Gözlemler sırasında uzunca süre hareketsiz kalınacağı göz önünde bulundurularak çok sıkı giyinilmeli; fazladan bir-iki kazak, yün ya da kadife pantolon rüzgâr geçirmeyen bir mont, eldiven, başlık, atkı, yün çorap ve olanak varsa uyku tulumu bulundurulmalıdır.

Uzmanlar, bu tür uzun süreler hareketsiz kalmayı gerektiren etkinliklerde, hava sıcaklığının gerçek sıcaklığın 10-15° kadar altında olduğu varsayılarak giyinilmesini öneriyorlar. Özellikle, ısı kaybının çok olduğu baş-boyun bölgesinin korunması büyük önem taşıyor. Vereceğiniz görüntüden çekinmiyorsanız, sadece gözleri ve ağzı açıkta

bırakan bir başlığın büyük yararı olacaktır.

Üşümeye karşı alınacak bir başka önlem, beslenmeye özen gösterilmesidir. Karbonhidrat oranı yüksek yiyecekler kan şekerini yüksek tutarak ısı sağlar. Bunun için sandviç türü yiyecekler uygun olur. Şekerin doğrudan alınması, kan şekerinde ani bir yükselmenin ardından ani bir düşüşe yol açacağından tavsiye edilmez. Sıcak içeceklerin alınması, hem ısınmak, hem de açık alandaki kuru havanın yol açtığı su kaybını dengelemek için çok önemli. Su kaybı, ellerdeki ve ayaklardaki damarların büzülmesine dolayısıyla bu organların üşümeye de neden olabilir.

Soğukta ısınmak için alkol almak tehlikeli olabilir. Alkol, damarları genişlettiğinden kısa süren bir ısınma hissi uyandırabilir. Ancak, damarların genişlemesi ısı kaybını artıracığından, hipotermiye yol açabilir. Hipotermi, vücut sıcaklığının normalin altına düşmesidir ve belli aşamadan sonra çok tehlikelidir. Alkol ayrıca, gece görüşünü de bozacağından ve dikkati dağıtacağından gözlemlerin verimsiz geçmesine neden olabilir.

Etkinlikler süresince yiyecek (sandviç türü), sıcak ve soğuk içecek satışları yapılacak. Belli aralıklarla yemek molası verilecek, bu sırada diğer gereksinimler de karşılanabilecek.

Alp Akoğlu
Çağlar Sunay

